

TRYJARSKI, Edward (doğ. Varşova 31.3.1923), Polonyalı Türkolog. 1942'de Varşova'da IV. Wladyslaw Lisesini bitirdikten sonra Varşova Üniversitesi Hukuk Fakültesinde okumuştur. 1948'de Hukuk Fakültesini bitiren Tryjarski, "magister iuris" sanını almış, 1950'de Sosyal

Prof. Dr. Hasan Eren 321

Bilimler Fakültesinde "Kemal Atatürk Türkiyesinde dil reformları" adlı teziyle "magister philosophiae" sanını kazanmıştır. 1961'de Sosyal Bilimler Fakültesinde "Polonya Ermenilerinin Kıpçak ağzı" adlı tezini bitirerek sosyal bilimler doktorluğu sanını elde etmiştir. 1966'da Varşova Üniversitesine *Dictionnaire arméno-kiptchak d'après trois manuscrits des collections viennoises* (1968, 1969, 1972) adlı tezini sunarak doçentliğe getirilmiştir. 1974'te Polonya Bilimler Akademisinde profesörlüğe atanmıştır.

Tryjarski 1959'da Paris'te Ermeni-Kıpçak yazmaları üzerinde çalıştığı gibi, 1961'de de Avusturya'da bu alandaki çalışmalarını sürdürmüştür. 1960'ta Bulgaristan'da Türk ağızları üzerinde çalışmış, 1965'te Romanya topraklarında yaşayan Türkler arasında diyalektoloji araştırmaları yapmıştır. 1962'de Moğolistan'da bir geziye çıkan Tryjarski, eski Türk yazıtları (Tonyukuk, Bilge Kağan, Kül Tegin, İhe Hüşotü, Ongin) üzerinde çalışmıştır. Bu gezisinde Tryjarski bütün eski Türk anıtlarının fotoğraflarını çekmiş, estampajlarını almıştır.

Belli başlı çalışma ve yayınları: *La tête de granite retrouvée en Mongolie Centrale* (CAJ VIII, 3, 1963, 185-191. s.); *La littérature arméno-kiptchak* (*Philologiae Turcicae Fundamenta* II, 1964, 801-808. s.; Jean Deny ile birlikte); *L'inscription turque runiforme d'Arkhanen, en Mongolie* (UAJb 36, 3-4, 1965, 423-428. s.); *Die heutige Mongolei und ihre alten Denkmäler* (UAJb 38, 1966, 154-158. s.); *The Present State of Preservation of Old Turkic relics in Mongolia and the Need for their Conservation* (UAJb 38, 1966, 158-173. s.); *Some early Polish sources and their importance for the history of the Altaic world* (Journal of Asian History 3, 1, 1969, 34-44. s.); *Notes on the Turcica in Sir M. Aurel Stein's Collection* (CAJ XII, 4, 1969, 322-328. s.); *A Note on the Relations between the Pechenegs and Poland* (*Studia Turcica*, Budapest 1971, 461-468. s.); *On the Archaeological Traces of Old Turks in Mongolia* (East and West 21, 1-2, 1971, 121-135. s.); *The Inscription at Ikhe Khushotu* (RO XXXIV, 1, 1971, 7-33. s.; Sir G. Clauson ile birlikte); *Les religions des Petchenègues* (*Traditions religieuses et para-religieuses des peuples altaïques*, 1972, 139-148. s.); *Two Old Turkic*

Monuments of Mongolia (MSFOu 150, 1973, 413-420. s.; P. Aalto ile birlikte); *Zur neueren Geschichte des Ongin-Denkmal* (*Sprache, Geschichte und Kultur der altaischen Völker*, Berlin 1974, 629-630. s.); *L'inscription turque runiforme de Khutuk-ula* (JA CCLXIII, 1-2, 1975, 171-182. s.; J. Hamilton ile birlikte); *Ešče raz o metodike izdanija*

322 Sözlük

runičeskix nadpisej (*Turcologica*, 1976, 325-333. s.); *Towards a Better Knowledge of the Turkic Military Terminology. Altaistic Studies*. Stockholm 1985. 173-184. s.

Tryjarski, Sergey G. Klyaştorıy ile birlikte Arkhanen yazıtını değerlendirmiştir (*An Improved Edition of the Arkhanen Inscription*. RO XLVII/1, 1990, 65-68. s.). Son olarak, *Balkan Dialects (Handbuch der Türkischen Sprachwissenschaft. Teil I*. Wiesbaden 1990, 414-453. s.) adlı yazısında Balkan topraklarında yaşayan Türklerin ağızlarını gözden geçirmiştir.

"Mongol'skie zaimstvovanija v armjano-kypčaksom jazyke" (İzvestija Akademii nauk Kazaxskoj SSR, 1981, 2, 41-52. s.); "Die armenokiptschakische Sprache und Literatur. Ein Beispiel für kulturellen Synkretismus" (UAJ N. F. 5, 1985, 209-224. s.); "Die gemeinsame kiptschakische Substrat des Krimtatarischen und des Armeno-Kiptschakischen" (Acta Orientalia Belgica VII, 1992, 325-349. s.) gibi yazıları da Ermeni Kıpçakçasına ilişkin yeni katkılardır.

Zwyczaje pogrzebowe ludów tureckich na tle ich wierzeń (Warszawa 1991. 416 s.) adlı eserinde Avrasya topraklarında yaşayan Türklerin ölü gömme âdetlerini gözden geçirmiştir. (Bu eserin Almancası da çıkacaktır.) Son olarak, *Kultura ludów tureckich w świetle przekazu Ma2mūda z Kaszgaru (XI w.)* (Warszawa 1993. 364 s.) adlı eserinde de Kâşgarlı Mahmud'un tanıklığına dayanarak Türklerin kültürünü değerlendirmiştir.

Tryjarski 1957'den başlayarak *Rocznik Orientalistyczny* dergisinin sekreterliğini yapmış, 1977'de ise derginin başredaktörlüğüne getirilmiştir.

1988 'de Türk Dil Kurumunun şeref üyeliğine seçilmiştir.